

UIT HET BUITENLAND.

DE INTERNE KRITISCHE BEOORDELING VAN HET ONTWERP ACCOUNTANTS RAPPORT.

door Drs J. M. Tanis

In het maandblad „Der Wirtschaftsprüfer“, aflevering van April 1950 komt voor een artikel onder het opschrift „Die interne Berichtskritik“, geschreven door A. Kersten.

Hierin wordt een uiteenzetting gegeven van de volgens de schrijver gewenste organisatie inzake de rapportering op grote en middelgrote accountantskantoren.

Het is, zo wordt gesteld, nodig, dat de door de accountants uit te brengen rapporten alvorens uit te gaan op verschillende punten kritisch worden getoetst. Niet iedere goed controlerende accountant is ook een goede rapportenschrijver. Het feit, dat controle werk en het schrijven van een rapport twee geheel verschillende dingen zijn, heeft er toe geleid, dat de „ontwerp-rapporten“ worden beoordeeld door „Berichtskritiker“. Deze moeten het rapport toetsen op cijfermatige juistheid, vorm, materiële inhoud en stijl.

De schrijver ziet dan verder nog een taakverdeling tussen de „Hauptkritiker“ en de „Vorkritiker“.

Geen van beiden heeft deelgenomen aan de controlewerkzaamheden waarover thans wordt gerapporteerd; de werkzaamheden van de „Vorkritiker“ kunnen eventueel opgedragen worden aan een gevorderd assistent. De cijfercontrole en de critiek op de vorm behoren tot het terrein van de „Vorkritiker“; de beoordeling van de materiële inhoud en de stijl tot dat van de „Hauptkritiker“.

De cijfercontrole houdt ongeveer in: het narekenen van alle bijlagen en van alle cijferopstellingen die in het rapport voorkomen (o.m. verhoudingsgetallen, gemiddelden e.d.). Verder het constateren van de overeenstemming van getallen in het rapport met die in de bijlagen. Daar waar cijfers vergeleken worden met die in een vorig rapport, moet dit rapport worden nageslagen, enz.

Dit alles is niet moeilijk; lastiger kan het worden als een bepaald cijfer niet zonder meer elders in het rapport is terug te vinden, zoals b.v. het geval kan zijn als de accountant in zijn rapport het totaal van de liquide middelen noemt. De „Vorkritiker“ moet dan zelf deze berekening maken en daarbij eventueel het controledossier raadplegen. Dit laatste doet hij zeker, indien hij meent fouten gevonden te hebben. Hij zal niet de oorspronkelijke cijfers doorhalen, doch de uitkomsten van zijn berekeningen er boven zetten, om de „Hauptkritiker“ gelegenheid te geven een en ander na te gaan. (Dit geldt niet als het gaat om duidelijk blijkende vergissingen of cijferfouten).

Wat de vorm van het rapport aangaat, hierbij dient er vooral op gelet te worden, of de voorschriften van de leiding van het kantoor worden opgevolgd. Op accountantskantoren, waarin twee of meer accountants samen werken, moet er een eenheid zijn in de vorm, waarin de rapporten worden uitgebracht. Hierbij is te denken aan de indeling van het rapport in hoofdstukken, het al of niet bezigen van afgeronde getallen in de tekst van het rapport, het gebruik van afkortingen, dat van

Germaanse en Romeinse cijfers, hoofdletters en kleine letters, het onderstrepen van hoofden en getallen enz.

De taak van de „Hauptkritiker” is minder nauwkeurig te omschrijven. In het algemeen moet hij zich zeer kritisch tegenover het rapport instellen. Hij moet bedenken, dat, wat hij niet begrijpt, ook een ander niet begrijpen zal. De controlerende accountant is een onduidelijkheid in rapport niet kwalijk te nemen, omdat hij als gevolg van zijn controle zo met de details bekend is, dat hij zich eenvoudig niet voor kan stellen, dat zijn wijze van uiteenzetting niet of verkeerd begrepen kan worden. Vaak echter is een dergelijke onduidelijkheid een aanwijzing voor het feit, dat hij zich in het desbetreffende onderdeel niet volledig heeft verdiept. In dat geval geeft waarschijnlijk zijn dossier ook niet voldoende gegevens, wat een nader onderzoek of vragen op dit punt nodig maakt.

Zeer moeilijk voor de criticus is te beoordelen of de controlerende accountant zich voldoende heeft verdiept in alle consequenties van zich voorgedaan hebbende feiten. Ook is dat het geval met de beoordeling van de importantie van geconstateerde leemten of onjuistheden. Moet een bepaalde leemte of onjuistheid slechts leiden tot een opmerking in het rapport of in het uiterste moet de accountantsverklaring geweigerd worden?

Heeft de criticus belangrijke opmerkingen, dan zullen deze met de rapporteur besproken dienen te worden, terwijl in bijzondere gevallen natuurlijk ook de leiding van het kantoor geraadpleegd moet worden.

Wat de stijl betreft, moet de criticus niet alleen letten op een goed gebruik van de taal, doch ook op de wijze waarop opmerkingen in het rapport gemaakt worden. Er moet gezocht worden naar een wijze van uitdrukken in ieder bepaald geval, die noch te zwak noch te sterk is. Duidelijk moeten de noodzakelijke opmerkingen gemaakt worden, zonder dat de gecontroleerde zich gekwetst behoeft te voelen.

Wat hiervoor gesteld is voor grote en middelgrote kantoren, geldt vanzelfsprekend in principe ook voor kleine en eenmans kantoren.

Bij kleine kantoren is het niet mogelijk een differentiatie toe te passen, doch men moet dan als „Kritiker” optreden voor de door de collega's geschreven rapporten. De accountant die alleen werkt, moet bedenken, dat hij deze critiek van collega's op zijn rapport, voor dit wordt uitgebracht, mist en hij moet daarom zich trainen op het verkrijgen van een grote mate van zelfcritiek en hij moet het zover brengen, dat hij zijn eigen rapport leest alsof het door een ander geschreven was.